

zondag 22 maart 2020 - 4^e zondag in de Veertigdagentijd

Thema: 'vandaag nog met mij in het paradijs'

Voorganger: Ds. Jetty Scheurwater

Dienst in de Bethlehemkerk in heel kleine kring i.v.m. de corona-crisis

Liederen:

LB 33: 2, 5 en 8: 'Komt nu met zang en roer de snaren' [LB 33: 2, 5 en 8]

Lied 300a, 'heer Jezus, koning en gezalfde Gods'

'Zeven woorden van het kruis'

LB 319: 1 en 5, 'Alles wat er staat geschreven'

LB 577, 'O wereld, zie uw leven' [LB 577]

LB 578: 1, 2, 3 en , 'O kostbaar kruis, o wonder Gods' [LB 578: 1, 2, 3 en 6]

LB 367^e. 'Heer, onze God, wij bidden U verhoor

LB 645: 1, 3 en 4, 'Zing ten hemel toe'

Inleiding:

Het is vandaag een hele vreemde situatie waarvan ik hoop dat u op afstand met ons verbonden bent en meeluistert en meekijkt naar de kerkdienst (in heel kleine kring) in de Bethlehemkerk. Er zijn er die vragen: 'waarom doen we dit nog?' Is niet het advies van de overheid om zo min mogelijk samen te komen?

We mogen dit nog doen, maar we worden gevraagd om afstand van elkaar te houden. Ik hoop zolang we dit gedisciplineerd met elkaar doen we onze diensten nog kunnen voortzetten. We houden er rekening mee dat het in ieder geval t/m Pasen op deze manier door zou kunnen gaan.

U hebt deze week een bemoedigende brief van de kerkenraad gehad met daarin ook een oproep om de maatregelen serieus te nemen en laten we met elkaar hopen dat dit genoeg is.

Vanmorgen heb ik als thema gekozen: 'Vandaag nog met mij in het paradijs'. Dit thema valt in de serie over de zeven kruiswoorden van Jezus.

Deze dienst zou een plekje hebben gehad in de week van de duurzaamheid. Het woordje dat de brug zou kunnen vormen tussen duurzaamheid en het christelijk geloof en het leven van Jezus zou dan zijn 'het paradijs'.

Al lezende, me voorbereidend op de tekst merkte ik dat dit toch wel erg op afstand kwam te staan. Ik heb er daarom voor gekozen om de dienst vanmorgen vooral over het kruiswoord te laten gaan in de hoop dat u het in deze crisis ook fijn vindt om een woord te horen dat uit de Bijbel komt om de link met uw leven zelf te leggen.

ik werd deze week op twee teksten gewezen. Iemand stuurde mij van Loesje de tekst:

'de natuur is in overleg of de mens mag blijven'.

Dat is een tekst die ons tot bezinning mag brengen, want als deze crisis voorbij is – en dat moment gaat komen – hoe gaan wij dan verder?

De tweede tekst die een link legt tussen ons geloof en de situatie waar we in zitten is een haiku van Lucy Platvoet uit Nijmegen (ik las het in Trouw):

Eén zieke vleermuis
op een groentemarkt in China
Holland filevrij

Zo ver gaat onze menselijke invloed. We hebben een ongelooflijke macht in deze wereld, maar of dat een paradijs oplevert? Dat is maar de vraag.

Er is veel dat niet goed gaat in deze wereld. Er is veel zorg. Daarom willen we deze week ons gebed om ontferming blijven bidden.

Preek

Een preek over het kruiswoord: 'Heden zul je met Mij in het paradijs zijn'. Ik kan u vandaag in de kerk niet aankijken, ik kan in de camera kijken en dat vind ik al moeilijk genoeg.

Vandaag wil ik u uitnodigen om onder dat kruis te gaan staan. Als gelovigen onszelf het verhaal *in* lezen. Dat is eigenlijk wat de Bijbel altijd wil. Dat wij ons zelf in het verhaal zien staan. 'Het Woord wil vlees worden', dat wil zeggen: het wil concreet worden in onze werkelijkheid. We houden vol dat wat er

geschreven staat niet een boek van toen is, over toen of over de verre toekomst, maar een boek over ons en over ons leven. En dus stel ik ons voor vandaag om aanwezig te zijn op Golgotha, terwijl Jezus wordt gekruisigd. Onze menselijke verbeelding en onze empathie maken het mogelijk om daar een voorstelling van te hebben. Dan vraag ik u: kunt u zich verbinden met wat daar gebeurt, kunt u zich verbinden met de personen in het verhaal?

Ik denk aan de leiders die Jezus uitlachen. Zouden wij daar ook staan en meelachen? Het is heel menselijk om tegen de macht aan te schurken. Als de baas lacht, lachen we mee. Misschien valt ons oog op de soldaten en horen we ze spotten.

Kunnen we ons ook verbinden met die twee misdadigers, links en rechts van Jezus? De misdadiger links spot mee met de leiders en de soldaten. Maar soms denk ik: in je diepste angst word je cynisch en ga je spotten. Tegelijkertijd: hij zou *willen* dat wáár was: *Als* je dan de Messias bent, red dan jezelf - *en ons!*

De andere misdadiger hoort in zijn woorden iets onbehoorlijks. 'Wij hangen hier terecht; wat bezielt jou?'

Ik vind het moeilijk om me voor te stellen dat dit gesprek zo heeft plaats gevonden, terwijl de misdadigers aan het kruis hangen. Maar dat is helemaal niet relevant want Lucas vertelt het verhaal met het oog op u en mij. Die gelovige – wij dus - zal met de moordenaar aan Jezus' rechterhand vragen: 'Als u vandaag in uw koninkrijk komt, denk dan aan mij!' Een vraag niet zo heel anders dan de vragen die Jezus tijdens zijn leven voortdurend kreeg. Langs de kant van de weg of bij het bad in Betsaida of waar dan ook: 'Heer, ontferm u!'

Maar de situatie is toch wel spannender, nu de dood onmiddellijk nabij is.

Want wat roept het bij ons op? "Vandaag nog zul jij met Mij in het paradijs zijn".

Wij leven in een samenleving die roept om steeds strengere straffen. Iemand die de dood van een ander heeft veroorzaakt mag nooit meer vrijkomen. En hier zegt Jezus een moordenaar het paradijs toe? Schuurt dat dan niet?

Het is goed om ons bewust te blijven dat de evangelisten hun verhalen zó opschrijven, dat hoorders en lezers ervan overtuigd raken, dat Jezus de Messias voor de wereld is. Niet alleen voor jou, maar voor de wereld. Het is goed om te beseffen dat Gods gerechtigheid anders is dan de rechtspraak van onze wereld. In het Evangelie van Mattheus staat bijvoorbeeld: 'Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars' [Mt. 9:13]. Dan misschien ook wel een moordenaar?

De evangeliën tekenen Jezus als een bondgenoot van hoeren, tollenaars en zondaren. Hij ontfermt zich over wie er tussen wal en schip raakt, slachtoffer én zondaar, alsof er geen verschil is. Alsof dat geen tegenstrijdigheid in zich heeft.

Jezus gaat als hij in Jericho niet eten bij de belangrijke mensen van de stad, maar bij Zacheus; hij zet in vrijheid een vrouw die op heterdaad is betrapt op overspel. En om zichzelf uit te leggen vertelt hij gelijkenissen van het koninkrijk, over Gods bijzondere voorkeur voor wat zwak en klein is. Maar wat schuurt, is dat in onze ogen zondaren, veroordeelde misdadigers en verstoten mensen daar niet bij horen. Gods gerechtigheid hanteert blijkbaar andere waarden dan wij onze rechtspraak.

En er is niet alleen rechtspraak, maar er is ook volksgericht. Ik denk in de huidige crisis direct aan het gemak waarmee we mensen tot zondebok maken; ik ben niet vergeten dat in de eerste weken van de coronacrisis Chinese Nederlanders te horen kregen 'Ga naar je eigen land!' Alsof het geen Nederlanders zijn.

Of de mensen die uit Noord-Italië terugkwamen naar huis; hoe onverantwoordelijk dat van hen was.

Het is makkelijk om de fout bij een ander neer te leggen. Maar bedenkt u maar eens hoe moeilijk het is om die anderhalf tot twee meter afstand van een ander te houden als je boodschappen doet of gewoon aan het wandelen bent, zoals we gisteren massaal deden. Hoe gemakkelijk vergoelijken we ons eigen gedrag!

Maar u hebt gelijk als u zegt wat hier gebeurt toch wel van een andere orde is. Gaat Jezus ons niet te ver, om die misdadiger die met hem gekruisigd wordt het paradijs toe te zeggen? Kunnen wij er wel mee leven dat die poort van ook voor andere mensen opengaat? In de veronderstelling dat wij dat niet zijn. Omdat we graag een zondebok zoeken, omdat we soms zelf tot zondebok gemaakt worden, kan niemand van ons als toeschouwer bij het kruis staan!

Het Evangelie van Jezus Christus wil laten zien, dat wij allemaal, wij met vriend en vreemde, vriend en vijand, op dezelfde wijze voor God staan; in liefde tegenover God schieten wij tekort en tegelijkertijd schenkt Hij ons even gul en gunnend Zijn liefde. Dat is nu net wat er schuurt. Dat God zo gunnend is. Gunnend ook voor mensen die wij dat goede niet toewensen.

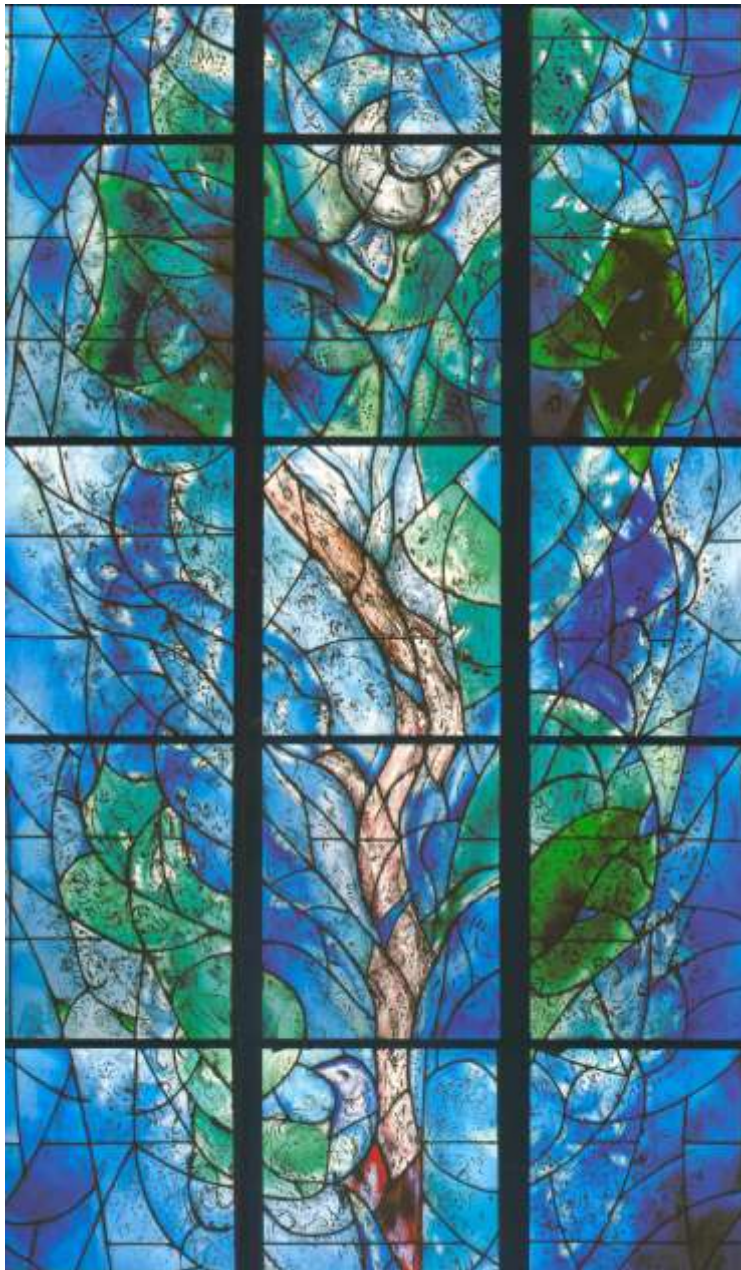
Het evangelie is radicaal: zelf van Gods genade willen en durven leven kan niet zonder de aanvaarding dat Gods genade óók voor anderen is.

De moordenaar links ontroert me. Hij weet heel goed hij geen enkel recht meer ergens op kan laten gelden. Hij vraagt Jezus alleen maar om hem niet te vergeten als Hij in zijn koninkrijk is. Als je het verhaal heel nauwkeurig zie je dat Jezus in zijn antwoord niet van 'koninkrijk' spreekt. 'Vandaag nog zul je met mij in het paradijs zijn', vertaalt de Nieuwe Vertaling. Koninkrijk? Paradijs? Is dat dan één en hetzelfde?

Paradijs, is een leenwoord uit het Perzisch en betekent tuin. Het Hebreeuws leent het Perzische woord *pardes* al voor 'Tuin van Eden'. In de oude wereld van het oosten is het niet de natuur, maar de tuin de plaats waar het leven goed is. Dat is wel begrijpelijk, in een omgeving waar de natuur buiten de tuin een dorre, onleefbare woestijn is. Dus de tuin is het beeld van de goede aarde, niet de natuur. Ook goed om in onze tijd over na te denken.

Dit beeld heeft wel zijn grenzen. Want na de industriële revolutie is duidelijk dat de natuur bijna overal beter af is als de mens zich er *niet* mee bemoeit. Onze bemoeienis scheidt geen leefbare aarde, legt geen tuin aan, maar put uit, buit uit, verwoest op een schaal die de aarde als tuin misschien voorgoed onmogelijk maakt. Nu in deze coronacrisis wordt het verband tussen milieuvervuiling en klimaatverandering al aangetoond. Er zijn foto's van stedelijke gebieden waar door het virus bijna alle economische activiteit stilstaat. Het is verbijsterend om te merken dat binnen enkele dagen, zelfs bij een stad als Peking, de smog is verdwenen. Het roept de vraag op: waar is de aarde anno nu nog een tuin, een 'paradijs'?

'Het paradijs', de tuin, is in de Bijbel het eerste thuis van de mens [Gen. 2] en vandaag horen we in de lezing uit het boek Openbaring dat dit ook onze bestemming is: 'Wie overwint zal ik laten eten van de levensboom die in Gods paradijs staat.'

Zo vrolijk, zo fris, zo levendig van kleur. Een prachtig symbool van het leven in liefde met al wat leeft. Begin en einde van de mensheid, bron en bestemming van het mensenleven is in bijbels perspectief dus een tuin. Niet de ongerepte natuur, maar de tuin, die met zorg wordt onderhouden. Dan springen bij mij spontaan de tien geboden in gedachten als samenvatting hoe wij samen, gedisciplineerd, deze tuin als leefbare wereld kunnen onderhouden. Dan wordt ook duidelijk dat koninkrijk en paradijs wel degelijk in elkaars verlengde liggen. Daar mogen zijn, dat is wat zelfs die misdadiger die alleen maar vraagt of Jezus hem wil gedenken wordt toegezegd.

Gaandeweg mijn voorbereiding voor deze dienst vroeg ik mij wel af: leg ik niet te veel nadruk op dat woordje 'paradijs' en te weinig op de woorden 'met mij. 'Heden zul jij met mij...'

Dit kruiswoord geeft het perspectief, dat de ander, die wij sociaal afwijzen, die niet aan onze normen voldoet, óók dezelfde belofte krijgt om met Jezus te mogen zijn. Een mens is nooit te diep gezonken of te laat om een beroep te doen op Jezus' ontferming, hoe wij daar ook over denken. De genade van Jezus is letterlijk *gratie*, ofwel gratis. Maar omdat die liefde gratis is, onvoorwaardelijk is, wil dit nog niet zeggen dat ze goedkoop is! Het vasthouden aan zulke liefde vraagt om grote offers. De wereld heeft andere belangen. Wij omheinen wel, maar binnen die omheining is het leven vaak niet goed geordend en een tuin waar het goed toeven is. Het is eerder omheind om anderen van het goede af te houden. Om het voor onszelf te reserveren.

Niet eerder konden wij, mensen, de toekomst van de aarde en alle leven zó bepalen als na de industriële revolutie tot nu toe. We hebben dan ook als mensen van de 21^e eeuw een enorme verantwoordelijkheid voor het openen van het gezamenlijk perspectief van het paradijs, de tuin, het leefbare nu. De gelovige, die zich onder het kruis durft te stellen heeft een hoge roeping. Niet alleen zelf een beroep doen op Jezus 'Heer, als u in uw koninkrijk komt, gedenk mij!' Maar zó leven dat je je kunt verbinden met ieder die Gods genade nodig heeft. Als we willen leven van gunst laten we dan elkaar ook ieder Gods liefde en het leven in een leefbare wereld gunnen.

Amen.